

Lékař se sestrou?

Lékař bez sestry?

Sestra bez lékaře?

Jan Šturma

Klinika anesteziologie a resuscitace FNKV a UK 3. LF

XVIII kongres ČSARIM
Praha 2011

R.Larsen: Anestezie, str. 910 (Grada 2004)

...Celková anestézie je lékařská činnost, která představuje závažný zásah do integrity lidského organismu. Lékařské výkony nelze přenášet na SZP (nyní NLZP), a to ani v případech, kdy jde o pracovníky s odpovídajícím pomaturitním specializačním studiem, o diplomované sestry pro intenzivní péči s dlouholetou praxí na anesteziologickém úseku a s velkými zkušenostmi....

R.Larsen: Anestezie, str. 910 (Grada 2004)

...Spolupráce při celkové anestézii je však možná, a to pod vedením a za trvalého sledování vedoucím anesteziologem nebo jeho kvalifikovanými lékařskými spolupracovníky

...**Souběžnou anestézii** lze považovat za přijatelnou pouze v začátku likvidace zdravotnických následků hromadného neštěstí a katastrofy (lékař : sestra = 1:2)

R.Larsen: Anestezie, str. 910 (Grada 2004)

....!! Jestliže bude provádění vyjmenovaných úkonů a výkonů se zásahem do integrity organismu pacienta přenášeno na osoby k tomu svým vzděláním a zkušenostmi nepříslušné a budou-li tyto osoby uvedené úkony a výkony provádět, lze uvedený postup klasifikovat jako **non lege artis** v péči o pacienta....

Koncepce oboru anesteziologie a resuscitace

1997

- Provádění anesteziologického výkonu zajišťuje skupina tvořená lékařem a sestrou oboru anesteziologie a resuscitace (AIM)
- Provádění anesteziologických výkonů je zajišťováno výlučně lékaři oboru anesteziologie a resuscitace (AIM) a to i v době ÚPS

(! žádná opora v legislativě !)

Vyhláška MZČR č. 472/2009 Sb. – Seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami

U zdravotních výkonů jsou uvedeny čtyři kategorie nositelů výkonů.

Nositeli výkonů odbornosti 708 jsou lékaři.

L2 – po zařazení do specializačního vzdělávání

L3 – se specializovanou způsobilostí (BUPA D, E)

Česká republika - vzdělávání NLZP

- SZŠ – zdravotnický asistent (maturita) 4 roky (dohled)
- VOŠ, - DiS (absolutorium) - 3 roky
6 – 9 měsíců pod přímým dohledem
2,5 roku praxe - (40 kreditů) registrace – bez OD
- Bc. – akreditovaný program VŠ – 3 roky – nást. praxe – pohovor – bez OD
- Mgr. – 2 roky – 4 měsíce nást. praxe – pohovor – práce bez OD – celkem 12 let

Česká republika - vzdělávání lékařů

- SŠ – maturita – 4 roky
- VŠ – magisterské studium LF – 6 let
- Specializační vzdělávání – 5 let – atestace

Celkem 15 let

USA

Sestry
36 000

lékaři
40 000

USA

Nurse anesthetist – nejstarší sesterská specializace (150 let)

První oficiální anesteziologická sestra – **Sister Mary Bernard** (1877 Erie, Pennsylvania)

První postgraduální škola pro anestetické sestry – 1909, Portland, Oregon – **Agnes McGee**

Trvání výuky – 6 měsíců (anatomie, fyziologie, farmakologie, podávání běžně dostupných anestetických látek)

dalších 19 následovalo v dalším desetiletí - Mayo Clinic, John Hopkins atd.

USA - výuka

První anesteziologické výukové programy poskytovaly anestetické vzdělání všem úrovním zdravotního personálu – sestry, lékaři, dentisté

Cena: 50 USD (1915 – Cleveland, Ohio absolvovalo 6 lékařů, 2 dentisté, 11 sester

Agnes McGee – výuka mediků ve 3.ročníku

Alice Hunt – 1922 Yale University School of Medicine – 26 let vedla výuku anesteziologie

1949 – Anesthesia, principles and Practice

USA - výuka

Alice Megaw – anestetistka St.Mary's Hospital –
Mayo Clinic in Rochester, Minesota
1906 publikovala 14 000 eterových anestézií bez
úmrtí (Surg., Gynec. & Obst., 3:795, 1906)

USA – vzdělávání CRNA

- Pregraduální – bakalariát (BcSN) všeobecného ošetrovatelství (teorie + praxe) denní studium (1976)
- National Council Licensing Examination (NCLEX –RN – licence
- Nejméně 1 rok praxe na ICU
- Magisterské studium (12 - 36 měsíců) (1990) akreditovaný program – základy anestézie, farmakologie, anatomie, patofyziologie, důraz kladen na klinický výcvik

USA – vzdělávání CRNA

- **Závěrečné zkoušky – Nation Certification Examination (NCE) – umožňuje pracovat jako CRNA (Certified Registered Nurse Anesthesiologist)**
- **Celkem nejméně 7 let studia a praxe (1 800 klinických hodin a přibližně 800 podaných anestézií, licence, registrace**
- **40 hodin kursu každé 2 roky k recertifikaci**
- **Doctor of Nursing Practice (2015 – 1025)**

Legislative USA

- Federální zákon stanovil, že CRNA může pracovat pouze pod přímým vedením nebo supervizí lékaře (1976?)
- Vládní nařízení z 13. prosince 2001 umožňuje výjimku z tohoto zákona a po souhlasu plátců péče, v zájmu občanů státu a při souladu se státní legislativou může guvernér povolit samostatnou praxi CRNA v jím spravovaném státě.

Praktické využití CRNA v USA

Provozují praxi v 50 státech USA (asi 36 000 CRNA)

Podílejí se nebo podají cca 35 milionů anestézií ročně

65% CRNA pracují v týmu s anesteziologem

Mohou pracovat samostatně (podle legislativy jednotlivých států – na základě rozhodnutí guvernéra – t.č. v 16 státech USA (převážně střeozápad USA kde je výrazný nedostatek anesteziologů)

Zajišťují z velké části anesteziologický provoz americké armády

Zastřešující organizace: AANA (American Association of Nurse Anesthetists)

!Nejlépe placené sestry v USA – 150 724,- USD ročně!

Cost Effectiveness Analysis of Anesthesia Providers

Hogan, Seifert, Moore, Simonson

Nursing Economics/May-June 2010/vol.28/No.3

- **Porovnává ekonomickou efektivitu vedení anestézie**
- **Anesteziolog**
- **Anesteziolog + CRNA přímé vedení 1:1**
- **1:2**
- **1:3**
- **1:4**
- **Anesteziolog + CRNA supervize 1:5 a více**
- **CRNA nezávisle**

Cost Effectiveness Analysis of Anesthesia Providers

Hogan, Seifert, Moore, Simonson

Nursing Economics/May-June2010/vol.28/No.3

Přímé vedení – vede CRNA, anesteziolog je přítomen kritickým momentům anestézie (úvod, tracheální intubace, ukončení anestézie), je kdykoliv dostupný, odpovídá za pacienta

Supervize – CRNA vede samostatně celou anestézii, přivolá lékaře pouze při vzniku komplikací (supervidující lékař nemusí být anesteziolog), za pacienta odpovídá CRNA

Cost Effectiveness Analysis of Anesthesia Providers

Hogan, Seifert, Moore, Simonson

Nursing Economics/May-June2010/vol.28/No.3

Závěr:

Anesteziolog i CRNA podávají stejně kvalitní a stejně bezpečnou anestézii

Vzdělání CRNA je výrazně levnější než anesteziologa (161 809 \$ x 1 083 795 \$)

Výnos jednoho anesteziologického výkonu je u nezávislé CRNA nejvyšší (+ 273 \$) , A+1CRNA = -31\$

Cost Effectiveness Analysis of Anesthesia Providers

Hogan, Seifert, Moore, Simonson

Nursing Economics/May-June2010/vol.28/No.3

Ve všech státech pracují CRNA v různých režimech přímého vedení nebo supervize

V 16 státech USA mohou pracovat CRNA nezávisle, tedy bez přímého vedení nebo supervize !!!

O možnosti nezávislé praxe CRNA rozhoduje guvernér státu v souladu s legislativou federální i legislativou jednotlivých států

Svět

- International Federation of Nurse Anesthetist (IFNA)
- Ve 107 zemích provozují praxi anesteziologické sestry
- V devíti zemích asistují při vedení anestézie (1:1)

Pouze 1/10 zemí se počítá mezi anesteziologicky rozvinuté

V řadě zemí vede anestézii anesteziolog bez sestry.

Aktuálně

**The New England Journal of Medicine
Vol. 365, No 14, 1340 – 1347 (October 2011)**

**John K. Iglehart: The Uncertain Future of
Medicare and Graduate Medical Education**

**..Future roles of nonphysicians in team-based
care..**

Děkuji za pozornost

